

Apel o spotkanie z Rzecznikiem Praw Obywatelskich w sprawie problemów członków spółdzielni mieszkaniowych w związku z drastycznymi wzrostami cen energii – brakiem skuteczności uchwalanych tarcz „Antykryzysowych” oraz niewykorzystaniem możliwości jakie dają unijne regulacje w celu ograniczenia wzrostu cen energii, co zostało potwierdzone przez Komisję Europejską

Warszawa, 6 lutego 2023 r.

Sz. Pan
Prof. Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika
Praw Obywatelskich

APEL O SPOTKANIE Z RZECZNIKIEM PRAW OBYWATELSKICH W SPRAWIE PROBLEMÓW CZŁONKÓW SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWYCH W ZWIĄZKU Z DRASTYCZNYMI WZROSTAMI CEN ENERGII – BRAKIEM SKUTECZNOŚCI UCHWALANYCH TARCZ „ANTYKRYZYSOWYCH” ORAZ NIEWYKORZYSTANIEM MOŻLIWOŚCI JAKIE DAJĄ UNIJNE REGULACJE W CELU OGRANICZENIA WZROSTU CEN ENERGII, CO ZOSTAŁO POTWIERDZONE PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ

Szanowny Panie Rzeczniku,

Działając w imieniu Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych RP (dalej: Związek) skupiającego środowisko spółdzielczości mieszkaniowej w Polsce oraz będącego największym Związkiem w Polsce, zrzeszającym ok. 500 spółdzielni mieszkaniowych w Polsce, na podstawie art. 240 § 3 pkt 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze zgodnie z którym do zadań związku rewizyjnego należy reprezentowanie interesów zrzeszonych spółdzielni wobec organów administracji państwowej, **zwracamy się do Pana Rzecznika z pilną prośbą o podjęcie interwencji, w tym zorganizowanie prze Pana spotkania – jeżeli to możliwe w siedzibie Biura Rzecznika Praw Obywatelskich ze spółdzielniami mieszkaniowymi oraz ich członkami - w sprawie problemów członków spółdzielni mieszkaniowych w związku z drastycznymi wzrostami cen energii – brakiem skuteczności uchwalanych tarcz „antykryzysowych” oraz niewykorzystaniem możliwości jakie dają unijne regulacje w celu ograniczenia wzrostu**

cen energii. Dotychczasowe bowiem apele wielu spółdzielni oraz ich członków kierowane do Pana Rzecznika (m.in. ze Spółdzielni Mieszkaniowej w Nowym Tomyślu) pozostały bez odpowiedzi, co jednak wierzymy nie było powodowane brakiem zainteresowania ze strony Pana Rzecznika.

Przykładowo odbiorcy gazu, którzy w oparciu o ustawę – prawo energetyczne, korzystają z ochrony aż do 31 grudnia 2027 r. Natomiast odbiorcy ciepła systemowego, którzy w całości uzależnieni są od ciepła wytwarzanego w kotłowniach gazowych mają zagwarantowaną ochronę na ten moment tylko do 30 kwietnia 2023 r. w dodatku z nierzadko z kilkuset większą ceną za kWh co ewidentnie kłóci się z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa (vide: art. 32 Konstytucji RP).

Ponadto palącym problemem jest konieczność poszerzenia katalogu podmiotów objętych dostawą gazu według cen ustalanych w taryfie zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o podmioty używające gaz do produkcji energii cieplnej dostarczanej do spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i innych podmiotów zarządzających wielolokalowymi budynkami mieszkalnymi. Taryfy cen gazu zatwierdzone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki powinny mieć zastosowanie także do podmiotów zużywających gaz do produkcji energii cieplnej w kotłowniach i ciepłowniach w zakresie dostawy ciepła na potrzeby gospodarstw domowych znajdujących się w budynkach wielolokalowych.

Taka regulacja byłaby zgodna z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 2003/55/WE albowiem dyrektywa ta jako akt prawa pochodnego wiąże co do celu pozostawiając sposób realizacji danemu państwu. Celem w tym wypadku jest to, że gaz stanowiący paliwo do wytworzenia energii cieplnej na potrzeby ogrzewania lokali mieszkalnych i podgrzania wody w budynkach wielolokalowych, niezależnie od tego jaki podmiot wytwarza ciepło, jest wykorzystywany dla potrzeb gospodarstw domowych

w budynkach wielolokalowych.

Powyższe znajduje także potwierdzenie w art. 3 ust. 2-3 i 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 2003/55/WE:

W pełni uwzględniając odpowiednie postanowienia Traktatu, w szczególności jego art. 86, państwa członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa działające w sektorze gazu obowiązki użyteczności publicznej, które mogą odnosić się do bezpieczeństwa, w tym również do bezpieczeństwa dostaw, regularności, jakości i ceny dostaw, a także ochrony środowiska, w tym również do wydajności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i ochrony klimatu. Takie obowiązki muszą być jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne, weryfikowalne i gwarantować wspólnotowym przedsiębiorstwom gazowym równość dostępu do konsumentów krajowych. W odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw, efektywności energetycznej/zarządzania popytem i realizacji celów ochrony środowiska oraz celów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych państwa członkowskie mogą wprowadzić także konieczność realizacji planów długoterminowych, uwzględniając przy tym fakt, że o dostęp do systemu mogą się ubiegać strony trzecie.

Państwa członkowskie powinny przy tym podejmować odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, a w szczególności zapewniać odpowiednie środki ochrony odbiorców wrażliwych. W tym kontekście każde państwo członkowskie określa pojęcie odbiorców wrażliwych, które może odnosić się do ubóstwa energetycznego oraz, między innymi, do zakazu odłączenia takim odbiorcom gazu w sytuacjach krytycznych. Państwa członkowskie zapewniają stosowanie praw i obowiązków dotyczących odbiorców wrażliwych.

Nie można również pominąć, iż zgodnie z art. 107 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zgodna z rynkiem wewnętrznym jest:

a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów;

b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi.

Tak samo nie powinno budzić wątpliwości, iż także obecnie na zasadzie swobody umów wynikającej z art.

353¹ Kodeksu cywilnego np. spółdzielnie mieszkaniowe zawierające umowy dzierżawy kotła gazowego od przedsiębiorstw ciepłowniczych powinny być także uprawnione do objęcia ich ochroną taryfową. Ponadto z ochrony taryfowej powinny także korzystać przedsiębiorstwa ciepłownicze, które w oparciu o zawartą umowę o zarządzanie ze spółdzielnią mieszkaniową wykonywać będą w określonym zakresie działania jako podmioty zarządzające budynkami wielolokalowymi, które nabywają paliwa gazowe na potrzeby obsługi posiadanych kotłów czy pieców w celu wytworzenia ciepła dla mieszkańców zajmujących lokale znajdujące się w ich zarządzie.

Powyższą możliwość potwierdziła Komisja Europejska w swoim stanowisku z dnia 24 sierpnia 2022 r. w odpowiedzi na zapytanie Związku, w którym wskazała, że państwa członkowskie mają swobodę w udzielaniu różnego rodzaju pomocy gospodarstwom. Komisja Europejska tym samym potwierdziła, że polski program pomocy obywatelom w obliczu rosnących cen energii nie obejmuje wszystkich gospodarstw domowych.

Kolejnym palącym problemem jest również pilna potrzeba zmiany dyrektywy 2006/112/WE RADY z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej poprzez zwolnienie z VAT cen energii cieplnej oraz energii elektrycznej wytwarzanej na potrzeby spółdzielni mieszkaniowych oraz ich członków, a także **zgodnie z art. 98 ww. dyrektywy – do czasu jej zmiany – wprowadzenie maksymalnego obniżenia stawki VAT w tym zakresie na poziomie krajowym do stawki 5 % (dopuszczalnej przez przepisy prawa Unii Europejskiej) zamiast stosowanych 23 %.**

Z wyrazami szacunku,

Jerzy Jankowski

Prezes Zarządu ZRSM RP

Do wiadomości:

- Komisarz Unii ds. równości Heleny Dalii
- Komisja Unii ds. energii Kadri Simson